

ХРОНІКА

Ольга Морозова (Миколаїв)

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «1919 рік В ІСТОРІЇ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ: ДО 100-РІЧЧЯ ПРОГОЛОШЕННЯ ЗЛУКИ УНР І ЗУНР»

Традиційно 6–9 червня 2019 р. у Чорноморському національному університеті ім. Петра Могили проходить Міжнародна науково-практична конференція «Ольвійський форум: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі». Мета форуму – обмін міжнародним досвідом щодо актуальних проблем усіх сфер суспільного життя. Цього року в його рамках за ініціативою науково-дослідного інституту полоністики й кафедри історії ЧНУ ім. П.Могили відбулася Міжнародна наукова конференція «1919 рік в історії Центрально-Східної Європи: До 100-річчя проголошення злуки УНР і ЗУНР».

Стимулом для проведення заходу стало те, що Центрально-Східна Європа – це особливий регіон Європейського континенту й цілого світу, так звана «серцевина Євразії». Територія Центрально-Східної Європи відіграла ключову роль у подіях першої половини ХХ ст. як центр дестабілізації і джерело конфлікту... 1919-й рік став визначальним для провідних країн регіону. Відбулося підписання Версальського мирного договору, що визначав систему міжнародного устрою в післявоєнному світі, почалася Паризька мирна конференція, на якій порушувалося питання визнання Української Народної Республіки, українсько-польського кордону тощо, було проголошено злуку Української Народної Республіки й Західноукраїнської Народної Республіки, що знаменувало собою становлення незалежної соборної української держави.

Треба відзначити, що впродовж останніх років проблема Центрально-Східної Європи не залишається поза увагою фахівців. Відбулися міжнародні заходи, на яких порушувалися питання політичних, суспільних і культурних змін у регіоні: «Соціальні та політичні трансформації у Центральній та Східній Європі (1917–2017): чинники, досягнення, проблеми» (Одеса, 28–29 червня 2017 р.); «Центральна й Східна Європа: сто років змін, (Перемишль, 5–6 липня 2018 р.); «1918 рік в Литві й Польщі з суспільної перспективи: історія, політика, культура» (Вільнюс, 20–21 червня 2018 р.); «Спільна спадщина: Річ Посполита в історичній думці народів Центрально-Східної Європи ХІХ і ХХ ст.» (Дрогобич, 27–28 вересня 2018 р.); «1918 рік в історії Центрально-Східної Європи: до 100-річчя проголошення незалежності УНР та 100-річчя відродження польської державності» (Харків, 27–28 вересня 2018 р.). Тема потребує подальшого глибокого вивчення й обговорення.

Організатори конференції винесли на обговорення такі питання: Центрально-Східна Європа в історії й історіографії; 1919-й рік в історичній ретроспективі та перспективі; Версальський мирний договір: історичні, юридичні, політичні й міжнародні аспекти; міжнародні відносини післявоєнного світу; діяльність Паризької мирної конференції; українське питання у світовій геополітиці та міжнародних відносинах після завершення Першої світової війни; Українська Народна Республіка і проблема її визнання; українсько-польські відносини початку ХХ ст.; проблема українсько-польського кордону; процес українського державотворення; злука УНР і ЗУНР; перспективи становлення незалежної України.

У науковому заході взяли участь 39 фахівців із нашої країни (Миколаїв, Одеса, Київ, Черкаси), а також Польщі, Угорщини. Українські учасники представляли Чорноморський національний університет ім. Петра Могили, Одеський національний морський університет, Одеський державний аграрний університет, Миколаївський національний університет ім. В.Сухомлинського, Черкаський державний технологічний університет, Державний архів Миколаївської області, Державний архів Черкаської області, Державну прикордонну службу України, Національний заповідник «Софія Київська». Польщу представляли співробітники Інституту національної пам'яті й Академії військового мистецтва (Варшава), інститутів історії та політичних наук і міжнародних відносин Ягеллонського університету, інституту історії Університету ім. Адама Міцкевича й Вищої школи суспільних наук (Познань), інституту історії Університету гуманітарних та природничих наук ім. Яна Длугоша (Ченстохова), Університету ім. Марії Кюрі-Склодовської (Люблін), інституту міжнародних відносин і політології Східноєвропейської вищої державної школи (Перемишль), Державного архіву в Пйотркові-Трибунальському тощо. Угорщину представляв докторант кафедри новітньої історії Сегедського університету.

Співорганізаторами конференції виступили генеральне консульство Республіки Польща в Одесі, Миколаївське відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.Грушевського НАН України, Державний архів у Пйотркові-Трибунальському, Державний архів Миколаївської області, Університет гуманітарних та природничих наук ім. Я.Длугоша.

Роботу конференції відкрив д-р техн. наук, професор, ректор Чорноморського національного університету ім. П.Могили *Леонід Клименко*. Із вітальним словом до учасників звернувся віце-консул Республіки Польща в Одесі *Лукаш Вінни*. Д-р габіліт., професор, завідувач кафедри новітньої історії Університету гуманітарних та природничих наук ім. Я.Длугоша *Анджеј Стройновський* виголосив доповідь «Традиції багатонаціональної Речі Посполитої і концепція національних держав на Версальській конференції». Виступ викликав жваву дискусію серед учасників.

На секційних засіданнях було виголошено концептуально важливі доповіді. *Ольга Гайдай* (Миколаїв) – стосовно діяльності польської меншини у Центральній Раді; *Ольгерд Гротт* (Краків) зосередив увагу на баченні взаємин між титульними націями на шпальтах «Польсько-українського бюлетеня»; *Марек Жила* (Варшава) проаналізував результати польсько-української військової співпраці; *Пьотр Кжиковський* (Варшава) – стратегічну думку в політиці безпеки незалежної України; *Юрій Котляр* (Миколаїв) ознайомив з історією Херсонської дивізії УНР (грудень 1918 – лютий 1919 рр.); *Іренеуш Пьотр Май* (Краків) представив бачення незалежної України в політичній думці польських діячів прометеїзму; *Йоанна Май* (Лодзь) висвітлила діяльність лідерів Індійського національного конгресу в умовах політичних

змін у Центральній та Східній Європі на початку ХХ ст.; *Ольга Морозова* (Миколаїв) звернула увагу на значенні 1919-го року в історії Центрально-Східної Європи й України, зокрема ідеї соборності; *Адам Перлаковський* (Краків) розповів про польсько-литовську Річ Посполиту й козащину в нову епоху на основі історіографічного доробку В.Конопчинського; *Славомир Пьотровський* (Варшава) зосередився на польській зовнішній політиці щодо країн Балтії в період міжвоєнного двадцятиліття; *Тадеуш Сроґош* (Ченстохова) порушив питання діяльності делегатів та експертів польської делегації на мирній конференції в Парижі (1919–1920 рр.).

Цікаві за змістом і проблематикою повідомлення представили також *Аліція Адамус* (Ченстохова) «Юліан Філіпович – солдат Війська польського – військова біографія до 1939 р.», *Дмитро Бондаренко* (Сегед) «Реставрація монархії у Фінляндії (1918) та Угорщині (1919) в результаті антибільшовицьких війн: Порівняльний аналіз», *Мацей Губка* (Пйотркув-Трибунальський) «Проблеми реконструкції незалежної польської державності з перспективи Пйотркувського краю», *Даріуш Злотковський* (Ченстохова) «Проти cholera morbus – подвійний заповіт доктора Адольфа Стерна (1831 і 1861) як духовне і матеріальне підсумування життя», *Тетяна Клименко* (Черкаси) «Видатні дипломати Української Народної Республіки – уродженці Черкащини», *Валентин Лазуренко* (Черкаси) «Українське фермерство доколгоспного періоду у лещатах радянського тоталітаризму», *Лариса Левченко* (Миколаїв) «Лідія Хрисанфівна Покровська – дружина першого адмірала України», *Томаш Матушак* (Пйотркув-Трибунальський) «Про важкі початки державної архівної служби до 100-річчя підписання указу про організацію державних архівів і догляду за архівами», *Наталія Мелінчук* (Миколаїв) «Історія іспанської філології в університетах Німеччини (XVI–XXI ст.)», *Марек Миколайчик* (Познань) «Витоки польської незалежності у відносинах американського посла Г.Гібсона», *Ірина Міронова* (Миколаїв) «Земельна реформа Директорії УНР 1919 р.», *Микола Михайлуца* (Одеса) «Українське населення Ізмаїльського і Аккерманського повітів Бессарабії у міжвоєнні десятиріччя (1919–1939 рр.)», *Норберт Моравець* (Ченстохова) «Ідея української незалежності та польсько-російський історіографічний дискурс XIX–XX ст.», *Владислав Пархоменко* (Миколаїв) «Акт соборності УНР та ЗУНР у спогадах Лонгіна Цегельського», *Інна Підберезних* (Миколаїв) «Азійсько-Тихоокеанський регіон у контексті світових країн-гігантів», *Олександр Серединський* (Миколаїв) «Червоний терор на Миколаївщині у 1919 році», *Євген Сінкевич* (Перемишль) «Здобутки та втрати української еміграції 1920-х років», *Кароліна Студницька-Мар'янич* (Ченстохова) «Серадз під час нацистської окупації 1939–1945», *Рафал Тершак* (Ченстохова) «Функції президента Польщі й України – різниця, схожість й історичний контекст», *Наталія Трифонова* (Київ) «Українська Народна Республіка та проблема її визнання», *Інна Федорова* (Одеса) «Розвиток культури й освіти в Українській Народній Республіці», *Анна Чернецька-Габерко* (Ченстохова) «Пажимехи та їхні власники, або Історія місцевості з 1266 по 1939 рр.», *Наталія Шевченко* (Миколаїв) «ЦСЄ і Україна: сучасні геополітичні виклики для ЄС» та ін.

Захід було проведено на високому рівні, учасники обговорили низку актуальних проблем Центрально-Східної Європи. Вдалим видався науковий діалог між вітчизняними й іноземними фахівцями. В ухвалі конференції відзначено необхідність подальших розробок у напрямі дослідження Центрально-Східної Європи в Україні та за кордоном.